

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 521/2025-25

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a sudcov Petra Molnára a Petra Straku (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Mgr. Štefanom Jakobom, Hviezdoslavova 7, Košice, proti uzneseniu Mestského súdu Košice sp. zn. 65Cos/1/2024 z 26. mája 2025 takto

rozhodol:

1. Uznesením Mestského súdu Košice sp. zn. 65Cos/1/2024 z 26. mája 2025 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, jeho právo vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Mestského súdu Košice sp. zn. 65Cos/1/2024 z 26. mája 2025 **zrušuje**.
3. Mestský súd Košice **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **1 157,52 eur** a zaplatiť ich advokátovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa, skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 2. augusta 2025 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 5 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením mestského súdu označeným v záhlaví tohto nálezu. Sťažovateľ požaduje zrušenie napadnutého uznesenia a priznanie náhrady trov konania.
2. Sťažovateľovi bolo 2. júna 2025 doručené napadnuté uznesenie, ktorým mu mestský súd uložil poriadkovú pokutu 100 eur, pretože podľa súdu hrubo sťažil postup konania tým, že vzhľadom na uplynutie dostatočne dlhej doby od doručenia predvolania na pojednávanie 25. februára 2025

do samotného pojednávania (13. máj 2025, pozn.) mal dostatok času, aby oznámil svoje neustanovenie sa na pojednávanie, keďže jeho práceneschopnosť trvala už od 4. septembra 2024.

3. Sťažovateľ poukazuje na to, že jeho práceneschopnosť sa priebežne sleduje – 27. marca 2025 rozhodol všeobecný lekár o jeho práceneschopnosti do 29. apríla 2025. Až na tejto kontrole rozhodol všeobecný lekár o ďalšom predĺžení do 3. júla 2025. Objektívne preto mohol informovať súd o práceneschopnosti prvýkrát 29. apríla 2025. Svoju neúčast' na pojednávaní ospravedlnil 6. mája 2025 (teda cca týždeň potom, ako sa o predĺžení práceneschopnosti dozvedel, a týždeň predtým, ako sa pojednávanie malo uskutočniť). Keďže nevedel zabezpečiť ani účasť právneho zástupcu, navrhol odročenie pojednávania a súd jeho žiadosti vyhovel – pojednávanie odročil na 9. október 2025 (išlo o prvé pojednávanie vo veci, pozn.). Súd následne (po 20 dňoch) uložil sťažovateľovi poriadkovú pokutu.

4. Podľa sťažovateľa nijako nestážil postup konania, len ospravedlnil svoju neúčast' (pričom tak urobil včas) a navrhol odročenie pojednávania, ktorému súd bez ďalšieho vyhovel. Napadnuté uznesenie považuje za svojvoľné.

II.

Vyjadrenie mestského súdu a replika sťažovateľa

5. Zákonná sudkyňa v doručenom vyjadrení trvá na dôvodoch, ktoré uviedla v napadnutom uznesení. Poukazuje na to, že predvolanie na pojednávanie bolo doručené sťažovateľovi 25. februára 2025 a práceneschopnosť sťažovateľa trvala od 4. septembra 2024. Žiadosť o odročenie pojednávania bola súdu doručená až 6. mája 2025, preto ju nepovažoval za včas podanú. Podľa súdu si mal sťažovateľ včas zabezpečiť právne zastupovanie. Ak si vedel zástupcu zabezpečiť v konaní pred ústavným súdom, mal tak urobiť aj v súvislosti s dotknutým pojednávaním. Účelom poriadkovej pokuty je okrem iného aj preventívna funkcia. V tomto prípade bol tento účel naplnený, pretože v ďalšom priebehu konania sa už len ospravedlnil z pojednávania a nežiadal o jeho odročenie.

6. Sťažovateľ v doručenej replike argumentuje tým, že mestský súd opomína skutočnosť, že disponoval s dokladom o práceneschopnosti až 29. apríla 2025. Posúdenie dôležitosti dôvodu na odročenie pojednávania je zverené súdu podľa konkrétnych okolností prípadu. Žiadosť o odročenie je pritom podložená dôležitým dôvodom spravidla vtedy, ak strane bráni v účasti taká okolnosť, ktorá je podstatná (z hľadiska možnosti uskutočniť pojednávanie), nepredvídateľná a ospravedlniteľná. Ak sa súd domnieval, že neexistuje dôležitý dôvod na odročenie pojednávania, resp. že žiadosť nebola podaná včas, potom nemal jeho žiadosti vyhovieť. Mestský súd nepotreboval súhlas na to, aby vo veci konal aj v jeho neprítomnosti. Účel bolo možné dosiahnuť aj miernejšími prostriedkami.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti bolo (podľa sťažovateľa) svojvoľné rozhodnutie mestského súdu o uložení poriadkovej pokuty za to, že podľa súdu hrubo sážil postup konania tým, že mal skôr oznámiť súdu dôvody, pre ktoré žiadal o odročenie pojednávania.

8. Zmyslom a účelom sankčného opatrenia v podobe poriadkovej pokuty je vytvorenie účinného mechanizmu slúžiaceho na vynútenie a upevnenie autority súdu, ktorého úlohou je zabezpečiť dôstojný a nerušený priebeh pojednávania vedúci k rýchlej a účinnej ochrane práv. Takýto výklad akcentujú aj základné princípy Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), konkrétne čl. 10 CSP, ktorý organizáciu priebehu konania zveruje do rúk súdu („*Strany sporu postupujú v konaní v súlade so zákonom a podľa pokynov súdu*“; „*Súd dohliada na riadny priebeh konania, určuje lehoty a ukladá potrebné opatrenia.*“), ako aj čl. 17 CSP, ktorý zaväzuje súdy na urýchlenosť a hospodárnosť konania („*Súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.*“). Z ústavného hľadiska musí byť poriadková pokuta uložená v súlade so zákonom, spočívať na relevantných a dostatočných dôvodoch a pri jej uložení sa musí súčasne zachovať primerane vyvážený vzťah medzi použitými prostriedkami (vrátane výšky pokuty) a sledovaným cieľom (m. m. III. ÚS 67/2018, III. ÚS 348/2018).

9. Pokiaľ ide o splnenie prvej podmienky, v zmysle § 102 ods. 1 CSP môže súd uložiť poriadkovú pokutu tomu, kto sťažuje postup konania najmä tým, že „... (b) sa nedostaví na súd, hoci naň bol riadne a včas predvolaný a svoju neprítomnosť neospravedlnil včas a vážnymi okolnosťami..“. Podľa § 102 ods. 2 CSP možno uložiť v takom prípade poriadkovú pokutu až do výšky 500 eur.

10. Mestský súd v napadnutom uznesení tvrdí, že sťažovateľ svoju neprítomnosť neospravedlnil včas. Toto konštatovanie sťažovateľ zásadne odmieta a tvrdí, že tak urobil s dostatočným predstihom a zároveň v primeranej lehote, ak sa vezme do úvahy, kedy sa o rozhodujúcej okolnosti dozvedel.

11. Ústavný súd s ohľadom na uvedené preto ďalej skúmal, či uloženie poriadkovej pokuty spočívalo na relevantných a dostatočných dôvodoch. Tu je potrebné konštatovať, že mestský súd skutkovo nevyhodnotil situáciu dostatočným spôsobom. V napadnutom uznesení totiž poukazuje len na to, odkedy je sťažovateľ práceneschopný, avšak opomína rozhodujúcu skutočnosť – a že síce práceneschopnosť sa v pravidelných intervaloch prehodnocuje. Inak povedané, sťažovateľ nemohol oznámiť svoju práceneschopnosť súdu skôr, ako mal k dispozícii informáciu, že bude v deň pojednávania naozaj práceneschopný, a to bolo najskôr 29. apríla 2025. Pokiaľ túto skutočnosť oznámil súdu približne týždeň potom, ako túto skutočnosť zistil, a približne týždeň pred plánovaným pojednávaním, potom je svojvoľný záver súdu, že oznámenie neurobil včas.

12. Mestský súd sa zrejme snaží vyhnúť priet'ahom v konaní (čo je samo osebe chvályhodné), avšak táto snaha neporušovať práva jednej strany na prerokovania veci bez zbytočných priet'ahov nemôže v konečnom dôsledku znamenať, že sa zasiahne do práv druhej strany. Navyše, v tomto smere ani nemožno konštatovať, že by sa predišlo predlžovaniu konania, pretože s odročením pojednávania súd súhlasil. Len na okraj je potrebné poukázať aj na skutočnosť, že sťažovateľ je v posudzovanom konaní o ochranu osobnosti žalobcom, teda je to v prvom rade on, kto má záujem na tom, aby bola vec čím skôr právoplatne ukončená. Ďalej je potrebné poukázať aj na skutočnosť, že ide o konanie, ktoré bolo začaté v roku 2024 a súd netvrdil ani nepreukázal, že by šlo o situáciu opakovanú – naopak, išlo o prvé nariadené pojednávanie. V tomto ohľade sa preto dôvody na uloženie poriadkovej pokuty javia ako zrejme nedostatočné a svojvoľné.

13. Napokon je potrebné poukázať na tretiu podmienku, podľa ktorej sa pri ukladaní poriadkovej pokuty musí zachovať primerane vyvážený vzťah medzi použitými prostriedkami (vrátane výšky

pokuty) a sledovaným cieľom. Keďže nová právna úprava inštitútu poriadkovej pokuty podľa CSP nepripúšťa proti rozhodnutiu o jej uložení možnosť odvolania, v súlade s princípom primeranosti treba poriadkovú pokutu vnímať ako krajný prostriedok, ktorého využitie je prípustné až potom, keď miernejšie opatrenia umožňujúce dosiahnutie sledovaného cieľa zlyhali (pozri III. ÚS 67/2018). V okolnostiach posudzovanej veci však ani z vyjadrenia mestského súdu nevyplýva, že by sa pokúsil o využitie miernejších opatrení – napokon išlo o prvé pojednávanie, tak na to v zásade ani nebol dôvod.

14. Mestský súd porušil právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, keď svojvoľne rozhodol o uložení poriadkovej pokuty bez toho, aby na to bol daný niektorý z dôvodov uvedených v § 102 ods. 1 CSP. Napadnuté uznesenie mestského súdu nespočívalo na relevantných a dostatočných dôvodoch, pretože sťažovateľ svoju neprítomnosť na nariadenom pojednávaní oznámil včas. Ústavný súd s ohľadom na uvedené vyslovil porušenie práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

15. Ústavný súd s ohľadom na konštatované porušenie práv sťažovateľa napadnuté uznesenie mestského súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy zrušil. Podľa názoru ústavného súdu neboli vo veci sťažovateľa splnené podmienky pre uloženie poriadkovej pokuty a z tohto dôvodu ústavný súd nerozhodol o vrátení veci mestskému súdu. S ohľadom na túto skutočnosť rozhodol ústavný súd aj o porušení práva sťažovateľa vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 5 ústavy.

IV.

Trovy konania

16. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 1 157,52 eur.

17. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa vychádzal ústavný súd z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [(ďalej len „vyhláška“); § 11 ods. 3, § 13a, § 16 ods. 3, § 18 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2025 je 371 eur a hodnota režijného paušálu je 14,84 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za tri úkony právnej služby uskutočnené v roku 2025 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti a replika k vyjadreniu mestského súdu), čo celkovo predstavuje 1 157,52 eur.

18. Priznanú náhradu trov konania je mestský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (bod 3 výroku tohto nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. novembra 2025

Luboš Szigeti
predseda senátu